В ОВАЛЬНОМУ КОЛІ — ЧОРНИЙ ЯГУАР

Фантастична повість

ДЕЩИЦЯ ВІД АВТОРА

Повість "В овальному колі — чорний ягуар", трохи несподівану для автора, можна назвати просто... повістю. Себто без уточнення фантастична, хоча елемент фантастики в ній досить-таки відчутний. Але хай буде просто повість. Що я на правах автора й роблю. Адже вона цілком реалістична, дещо пригодницького плану. Чи — гостросюжетна, такий матеріал. А ще її можна назвати (і, мабуть, треба!) невигаданою (їй же Богу, це так!), якщо хочете — документальною. Матеріал (побувавши, звісно, в тих краях, про які й пишу) я добував, як то кажуть, з перших рук. І того ж року — 1989-го — і написав її. Звичайно ж писав у шухляду, бо шкода було не використати такий матеріал. Про публікацію речі тоді не могло бути й мови — радянська цензура її нізащо б не пропустила. Ще б пак — зображується ракетна позиція стратегічного призначення. Тоді це була таємниця за сімома замками!

Сьогодні — інша річ. І держави вже тієї немає (а разом з нею зникла і її драконівська цензура), і табу на всі колись заборонені теми теж давно не існує. Але матеріал і сьогодні — як я переконаний — актуальний, бо й сьогодні нависає над нашим білим (і — єдиним, на жаль) світом загроза ядерної війни — досить, як кажуть, не доведи Господи! — іскри. Та й в українській літературі ця тема не висвітлена. Принаймні читачам вона невідома.

Отож "Чорний ягуар" списаний з натури, нічого в ньому не вигадано. Хіба що... НЛО. Але якщо вже бути відвертим до кінця (але — в міру!), і поява НЛО над ракетою стратегічного призначення військовиками була зафіксована. І відразу ж засекречена (як та що — мовчу!).

А втім, вважайте, що автор (у випадку з НЛО), відштовхнувшись від реального випадку, трохи-трохи пофантазував (в художньому творі я маю на це право) — як воно було б. Могло бути, з’явись лише над засекреченою маткою з ядерною боєголовкою неопізнаний літальний об’єкт — будь-чий, земний чи позаземний.

І той фантастичний елемент (він для автора як знахідка) допоміг рельєфніше вирізьбити задум та існуючу реальність, підкресливши ним і реалізм, і трагізм ситуації. Поява НЛО над позицією ракети стратегічного призначення (чи виникнення якоїсь іншої нештатної ситуації) — це вельми і вельми небезпечно. Для нас з вами в першу чергу. На жаль. Адже ракети з ядерними боєголовками і сьогодні ховаються в підземеллі — хоча б у тій же Росії, і чергування там і сьогодні бойове — щодня, щоночі і щохвилини. Хоча людство, на щастя (після відомих подій), уже не так, як за часів есересури, різко поділене на протилежні табори. Але бажання деяких великих ядерних держав (хоча б нашої північної сусідки) знову стати імперією і правити світом — ще й сьогодні відчутне. І це — небезпечно. Дуже.

Про це теж йдеться у моїй не фантастичній, а цілком реалістичній — на жаль! — повісті. В чому й розписуюсь.

Валентин ЧЕМЕРИС,

м. Київ, 1998 рік.

Сирена була коротка — один гудок — і означала команду: "Всім стати в стрій!" І ледве металеве ревіння стихло, як особовий склад матки: солдати, сержанти, прапорщики та офіцери — всі, хто за розкладом не заступив на бойове чергування, кинувши все, вишикувалися біля блок-казарми. Була третя година дня. З соснових борів, що оточували позицію, тягло густим і терпким смоляним духом. У вилинялому від спеки білястому небі сонце застигло розплавленою магмою — десь за лісами, за борами, у далеких звідси степах і

напівпустелях лютували часті в тих краях суховії, тож їхній, хоч і послаблений відстанню, та все ще гарячий подих відчувався й на позиції. Але сонце (і навіть спеку!) тут любили. Після багатьох годин, проведених у підземеллі, приємно було поніжитися на сонці й подихати свіжим, настояним на хвої повітрям, відчуваючи навколо себе вільний простір — без забронюваних переходів, тісних нір, без пультів, екранів, кабелів чи амбразур дзотів. Але сьогодні — який жаль! — уже напевне ж не вдасться погрітися на сонці.

Походжаючи перед строєм, КЧС (командир чергових сил) у званні майора завчено почав:

— Засоби особистої безпеки під час проведення регламентних робіт на позиції...

Тільки найчутливіші прилади змогли б у ту мить зафіксувати підупале солдатське зітхання, що означало: "Ну, ось... Почнеться регламент — прощай спокійна служба аж до кінця зміни". До всього ж після оголошення регламенту особовий склад, незалежно від звань та посад, віднині буде зобов’язаний постійно мати при собі протигази та засоби індивідуального захисту (казенною мовою — ізезе), з ними нести службу, відпочивати, їсти, не знімаючи з плеча, а лягаючи спати, класти осоружне ізезе на подушці біля голови, наче яку кралю-коханку. А це солдатів, не дуже охочих тягати на собі зайвий вантаж, та ще в спеку, не дуже радувало. Як і та суєта суєт, що неодмінно, хочеш того чи ні, а зчиниться, як тільки-но почнеться регламент. Тепер — днюй і ночуй у підземеллі.

— На випадок появи під час регламентних робіт над спорудою № 1 жовтої хмари в супроводі сильного хлопка, — завчено гримів розкотистий голос майора, — не задіяний особовий склад, застосовуючи засоби індивідуального захисту, залишає об’єкт, постові ж і далі несуть караульну службу, але — в ізезе!

— Одинадцятий — на зв’язок! — пролунала команда, тільки-но закінчився інструктаж і почалася суєта суєт.

— Одинадцятий на зв’язку, — продзвенів молодий голос.

— Говорить Дев’ятий. На підході до об’єкта колона регламентної техніки з обслуговуючим персоналом. Дійте згідно з інструкцією!

— Є діяти згідно з інструкцією!

Першим колону регламентної техніки, що була на підході до об’єкта, за інструкцією мав зустрічати Одинадцятий, командир відділення по зміцненню охорони матки, він же — начальник контрольно-пропускної служби. Тільки він один відає допуском і випуском людей чи техніки на позицію і з позиції. Тієї зміни начальником КПП був сержант Олександр Пиріг, високий і тонкий у талії русочубий юнак з далекого звідти Придніпров’я, за плечима якого, крім автомата і згортка із засобами індивідуального захисту, були ще десятирічка, перший курс Інституту фізичної культури, шість місяців сержантської школи, стільки ж штатної служби, три подяки від командування і стільки ж надрукованих (із доброї сотні написаних) віршів. Крім спорту (де він навіть мав звання КМС — кандидат у майстри спорту), Сашко з п’ятого класу захоплювався й віршами, вперто мріючи стати поетом. Але у відомстві Евтерпії, музи-покровительки ліричної поезії, йому поки що таланило менше, аніж у спорті, де він неодноразово виборював звання чемпіона області і призера республіканських змагань з дзюдо та самбо.

Сашко стояв по той бік металевих, замкнених на замок воріт із дротяної сітки і намагався втиснутися в куцу тінь грибка, на якому висів телефон екстренного зв’язку. Спекота. Ані вітерця. Тиша. І така, що понад колючою проволокою сміливо стрибає заєць, незугарне викидаючи довгі задні ноги. Сержантові хочеться тюкнути-свиснути на довговухого, але він стримується. Командир все ж таки, хоч і молодший. Треба зберігати реноме. Та й що за дивина — сірий зайчик. У

навколишніх лісах, зокрема в дубових, просторих і світлих, їх до дідька! Особливо часто потрапляють довговухі на очі взимку, коли загудуть-завиють хуртовини й загатять все навколо білими, аж синюватими снігами. Зайців тоді висипає як із міха, іноді вони кучугурами дістаються до сітки з напругою — в такі дні трапляється, що караул обідає чи вечеряє смаженою зайчатиною. А якось (це вже старослужилі розказували) занесло на сітку лося — шарахнуло добряче, тривога ледь вгамувалася під ранок, але для особового складу матки то була значна лафа. Стільки дармового, непередбаченого інтендантською службою м’яса! І досі старослужилі згадують той дурняк.

Сашко переступає з ноги на ногу й ворушить губами — він завжди ними ворушить, коли складає вірша. Умови зараз, щоправда, не для творчого процесу, та що вдієш — служба є служба, і на краще розраховувати не доводиться.

Невдовзі якось самі собою народилися два рядки з майбутньої поезії.

Та тільки завертілися слова й почали солдатами шикуватись в стрій, чи то пак у рядки, як до слуху сержанта-поета долинуло віддалене гудіння потужних моторів, що, здається, аж надривалися від вантажу. Через кілька хвилин одна по одній витикаються з-за узвишшя великі, криті брезентом армійські машини, перевалюють через гребінь і похідною колоною — не швидко й не повільно, а так, як треба за інструкцією — рухаються широкою бетонкою до об’єкта. І як тільки колона, зачадівши все навколо сизим димом, спиняється за десяток метрів від воріт, Сашко, зітхнувши — таки не складе він сьогодні вірша і завтра-позавтра теж, бо регламентна суєта зчиниться на кілька діб, — одним ривком пірнає в спеку, як у гарячий бульйон. Поправивши за спиною автомат, а на поясі два магазини до нього і багнет-ніж, чітким кроком підходить до головної машини. У ній сидить старший колони — офіцер у чорному, як і у всіх ракетників, комбінезоні з червоною номерною биркою на грудях.

— Начальник капепе сержант Пиріг! Прошу представитись!

Запилене обличчя старшого колони, стомлене і від того дещо відсторонене, з міцно стисненими губами, злегка світліє, в очах чомусь спалахують веселі іскорки, губи розтягуються в непередбаченій інструкцією усмішці:

— Інженер технічної служби підполковник... Корж.

Тепер вже посміхається сержант Пиріг — ось так збіг у прізвищах! Хоча нічого дивного тут немає. Сашко за час служби в лісах та борах за великою чужою рікою через одного зустрічав тут своїх земляків. Незважаючи на те, що "першу в історії соціалістичну, багатонаціональну державу робітників та селян" населяли понад 100 великих і малих народів, які вже складали, буцімто, одну, штучно придуману націю, чи то пак "нову соціальну та інтернаціональну спільність" (так Сашко вчив у школі); незважаючи на так зване "братерство народів" у цій гігантській країні зігнаних народів і нібито їхню рівність за конституцією, в ракетні війська стратегічного призначення — елітарні з елітарних! — призивалися лише представники східних слов’ян — у першу чергу росіяни, потім українці (найбільше з Придніпров’я) і білоруси. Лише їм довіряли правителі "зореносної" ("чорних", як називали в тій країні всіх не слов’ян та не білих, і на поріг не пускали до ракетних військ!). Тому сержант Сашко Пиріг і підполковник Корж на кожному кроці зустрічали тут своїх земляків — сотнями й сотнями.

Сашкові страх як закортіло перекинутись бодай кількома словами із земляком (хоч він і старший офіцер, та земляки завжди рівні), але, зітхнувши, сержант запитав те, що йому в даному випадку й треба було запитувати за інструкцією:

— Мета вашого приїзду?

— Регламентні роботи, — відповідає підполковник і, не втримавшись, додає вже тихіше, — земляче...

І хоч слівце те не за інструкцією, сержант і собі до нього вдається (трохи легшою тоді стає служба, бодай і на мить):

— Прошу документи, товаришу земляк!

Офіцер подає перепустку, сержант Пиріг, взявши її, — земляк земляком, а служба — службою! — йде з ним до грибка, набирає код, відкриває броньовий ящик із зразками контрольних печаток і шукає там таку, як на перепустці підполковника Коржа: в овальному колі чорний ягуар. Взагалі, цей хижак буває (у певні тижні і, звичайно ж, на таємних перепустках!) і оранжевого кольору з чорними кільцями та плямами (так і в природі), іноді — чорним. Але того тижня на перепустках в овальному колі мав бути саме він, чорний ягуар. (Знак ягуара буде дійсним протягом ліченої кількості днів). На перепустці підполковника Коржа він, голубчик, чорний ягуар в овальному колі — іншого кольору ягуари чи пантери можуть бути в наступному місяці в квадратах чи й у трикутниках, про це командиру КПП теж треба пам’ятати!) Все сходиться. Підпис, фактура паперу, печатка, овальне коло — все відповідає зразку в броньовому ящику.

"В овальному колі — чорний ягуар", — намугикує про себе сержант Пиріг наче віршований рядок. — Чорний ягуар... Гм... Яким буде тиждень під знаком чорного ягуара в овальному колі?

Закодувавши контрольний ящик, сержант повертається до підполковника.

— Кількість техніки у вашій колоні?

Підполковник відповідає і одночасно називає номерні знаки машин, кількість офіцерів-прапорщиків і солдатів-сержантів у його колоні. Вислухавши, Сашко неспішно обходить колону свого земляка, звіряє й записує номерні знаки, перевіряє, чи сходиться названа підполковником кількість людей, потім знову йде до грибка, знімає трубку.

— Дев’ятий, я — Одинадцятий, — і доповідає про прибуття регламентної техніки, про кількість машин у колоні, людей, перераховує номерні знаки чорного ягуара.

— Хай чекають! — відповідає Дев’ятий, і Сашко з почуттям чесно виконаного обов’язку вішає трубку й застигає під грибком, відчуваючи, як крізь комбінезон пече спину нагрітий ствол автомата.

Спека, здається, й не думає здавати свої позиції. І все ж це залюбки краще, аніж забетоноване і вічно вогке підземелля, де сидять ракетники. Колона теж завмерла, ніхто до повної перевірки даних не має права виходити з машин. (Якщо раптом прибулі зважаться на це й вийдуть розім’ятися чи подиміти цигарками, черговий кулеметник із засекреченого дзоту, що тримає під прицілом головні вхідні ворота позиції, без застереження дасть чергу —правда, першу поверх голів. Прибулі знають про це, а тому до закінчення перевірки навіть голів чи рук не висовують з машин — так безпечніше. Тут така служба, що, тільки дотримуючись інструкцій, а їх — сотні! — довше житимеш!

Підполковник Корж склепив повіки і приготувався чекати стільки, скільки треба, — служба. І до того ж — бойова. Країна вже давно не знала війни, виросло не одне покоління за мирного життя, а служба тут — від самого утворення роду військ — була і залишалася бойовою. З дня в день, з місяця в місяць, з року в рік, починаючи від 1960-го, коли в країні були створені ракетні війська стратегічного призначення, оснащені ракетно-ядерною зброєю, тут лунала одна й та сама команда: "На бойове чергування — заступити! Старій зміні приготуватися до відбуття в гарнізон!" Влітку на машинах, взимку на вертольотах поверталися до військового містечка, що було далеко звідти: солдати й сержанти в казарми полку для продовження стройових і тактичних занять, офіцери — до своїх сімей, щоб вранці з господарчими сітками бігати по магазинах за овочами, хлібом чи молоком для дітей... Через кілька днів вони знову зустрічалися або в кузовах критих армійських машин, здебільшого КамАЗів, або в салонах бойових вертольотів, аби

знову вирушати на неблизьку позицію, що називалася у них лагідно і шанобливо: матка.

Спливали хвилини за хвилинами, все навколо матки, здавалося, завмерло й причаїлося — пустка, та й годі. Тільки у глибоко забетонованому і заброньованому підземеллі, нашпигованому автоматикою та електронікою, де, заховані від білого світу, знаходились чергові офіцери зміни, відомі навіть службовому складу матки лише по номерах, запрацювала оперативна лінія зв’язку. Донесення сержанта Пирога про прибуття до матки "чорного ягуара в овальному колі", номерні знаки машин, кількість обслуговуючого персоналу тощо від чергового матки полетіли до командира полку, потім у штаб, звідти понеслися до загадкового і невідомого сержанту Пирогу ОЦ (Оперативного Центру), котрий і підтвердив достовірність регламентної техніки колони підполковника Коржа з його командою.

Ось уже Дев’ятий дзвонить на КПП сержанту Пирогу:

— Одинадцятий, говорить Дев’ятий: чорного ягуара в овальному колі пропустити на об’єкт!

— Є пропустити на об’єкт регламентну колону чорного ягуара в овальному колі! — штучно бадьоро вигукує Сашко і, діставши з нагрудної кишені номерний ключ, відмикає замок і розводить ворота.

Машини одна по одній зникають у зоні об’єкта.

І ледве сержант Пиріг зачинить ворота і замкне їх на замок, як на маточній позиції і розпочнеться, власне, регламент. Себто заміна однієї ракети стратегічного призначення іншою. Тією, що скільки-но їй належить, відстояла своє у глибокій шахті. Відстояла, не понісши ні в чиї закордонні краї свою страшну боєголовку. Її замінять хоч і новою, але такою ж і такого ж призначення. І вона теж, зачаївшись на відведений їй термін в глибокому підземеллі, націлиться на чиї-небудь закордонні

краї... І нічого не вдієш, людство планети Земля все ще перебувало у ворогуючих між собою (проклята ідеологія!) таборах, виставивши один проти одного найжахливіші досягнення розуму людського — страхітливі ядерні боєголовки, здатні миттєво перетворювати в радіоактивний попіл та звалище спечених уламків найквітучіші міста, аби ціною мільйонів і мільйонів життів захистити догматичне вчення мертвого вождя, чия мумія вже десятиліття поспіль зберігалася в столиці гігантської імперії на одній шостій земної кулі, а захищаючи те вчення, спопелити і сам рід людський на планеті Земля — чи не єдиний у всьому Всесвіті.

Серцевина позиції, заради якої, власне, вона й створена, це — споруда № 1. Так мовою військових називається шахтний колодязь з бойовою ракетою стратегічного призначення. Зовні це нічим не примітне, невеликого діаметра коло, викладене бетонними плитами й оточене сіткою під напругою. У центрі кола металева, захисного кольору накривка-броня завтовшки в один метр і вагою близько ста тонн, що трохи здіймається над рівнем землі. Під нею, в глибокому підземеллі, з’єднана з підземним командним пунктом неліченими кабелями, електронікою та системою зв’язку, і причаїлася ракета стратегічного призначення.

Під накривкою-люком — заряд пороху. На випадок бойової тривоги і команди "пуск" він блискавичною силою вибуху — на звук це просто оплеск — відкидає стотонну накривку, як тріску. І відразу ж з оглушливим гуркотом вилітає ракета... Щоправда, спершу здається, що ракета не вилітає, а виповзає — довга, громіздка, жахлива, оточена ревом і клубами жовто-оранжевого полум’я, і лише потім, піднявшись — Боже, Господи! Як вона страхітливо-повільно виповзає із своєї нори! — злегка нахиляється і лягає на закладений у її електронній пам’яті бойовий курс. Спалюючи одну ступінь за іншою, ракета підніметься в космос і, підійшовши до цілі, випустить боєголовку, котра, в свою чергу, розчепиться на п’ять зарядів — вони й нанесуть по чиємусь мегаполісу масований ядерний удар, після якого там навіть калік не зостанеться. І доки вона виповзає з нори й лягає на бойовий курс, людина, усвідомлюючи, що зчиниться на планеті Земля через десяток-другий

лічених хвилин, клякне з жаху і сама собі здається маленькою і дрібною нікчемою, пилинкою, зрештою, що невідомо для чого з’явилася на вітрах цього світу, тільки зусиллям волі отямившись, полегшено переводить подих — таж ракета вилітає всього лише з навчальною головкою і тримає курс не на чиєсь місто, а в безлюдну акваторію Тихого океану — про точне місце падіння її останнього ступеня телеграфне агентство імперії вже застерегло світ і назвало відповідні координати падіння — щоб у чорних глибинах, цього разу пощадивши рід людський, закінчити свій тренувальний політ. Поки що тренувальний.

Але за регламентних робіт важенну накривку люка відкидає не вибух — спішити нікуди, — її піднімає потужний кран.

Тут богує підполковник Корж зі своїми людьми.

Прибула техніка зайняла свої місця біля непримітного зовні люка, там же, націливши в небо антени, запрацювала машина зв’язку — вона й підтримуватиме контакт між службою підполковника Коржа та КП полку і черговими офіцерами матки. Про все вже домовлено і уточнено, все вже підготовлено і застережено. Технарі в чорних комбінезонах з червоними номерними бирками на грудях приготувалися до роботи.

Вислухавши рапорти про готовність ланок, підполковник Корж подає команду починати.

— Чорний ягуар виходить на передній план! — вигукує він хвацько і дещо навіть патетично-красиво, це підполковник, хоч і військова людина, полюбляє, і навіть ще й досі захоплюється фантастикою та різними трилерами.

Запрацювали мотори, завищали блоки, троси натягнулися, як струни. Ще мить — і броньова махина, хитнувшись, почала повільно відокремлюватись від чорної горловини шахти, підполковник Корж — зовні незворушливо-спокійний, адже все йде так, як і треба йти, цар і

бог тут — інструкція. Широко розставивши міцні ноги, він стоїть у тіні машини зв’язку, не спускаючи погляду з люка, — високий, дебелий, в чорному комбінезоні, що туго обтягує його статуристу фігуру, — і, здається, знічев’я спостерігає за операцією. Тільки верхня губа із щіточкою вусиків іноді злегка тіпалась — видавала його справжній стан. У такі хвилини й години, хоч відповідальність і напружувала його до краю, він все одно був на невидимій висоті — Бог і повелитель регламенту.

Та ось накривка люка нарешті відійшла і лягла збоку, відчинивши чорний отвір шахти. У ній, якщо заглянути вниз, виднілася овально-яйцеподібна головка — сама ж ракета на десятки метрів ховалася в глибокому підземеллі. Кожного разу, коли знімали накривку й підполковник Корж задивлявся вниз, у пітьму шахтного ствола, де ледь блимали лампочки, то мав відчуття, що ракета — жива істота. Причаївшись у колодязі до пори до часу, вона сторожко й стримано дихає, готова в будь-яку мить з ревом і полум’ям ринутись у світ білий. Щоб зробити його чорним. Від такого відчуття ставало моторошно на душі, але робота є робота, і підполковник зусиллям волі відганяв від себе емоції. Починався найвідповідальніший клопіт. Перш за все треба відімкнути ракету від підземних блоків, перекрити численні лінії зв’язку, що пуповинами тяглися до неї; дотримуючись усіх засобів безпеки, відчленити боєголовку, обережно вийняти її, потім викачати пальне — на це треба чимало часу, — а вже тоді, секція за секцією, циліндр за циліндром, виймати і саму оболонку ракети.

Вниз, в чорноту шахти, по металевих східцях заснували фахівці.

Підполковник Корж залишався на своєму переносному польовому пункті, щоб тримати під контролем всю ситуацію.

Але тільки-но розпочалася робота, як зненацька залунала застережлива сирена.

— Товаришу підполковник, — вискочив з машини зв’язку черговий, — до позиції наближається супутник!

"Принесло ж його так несвоєчасно!" — Підполковник віддав команду: регламентні роботи негайно припинити, шахту затягнути маскувальною сіткою.

Ще мить — і маточна позиція завмерла й причаїлася, Ні ревиська моторів, ні метушні, ні команд. Тільки чути було, як шуміли віковічні сосни по той бік колючого дроту та цінькали за периметром якісь птахи. Було тихо і спекотно-душно. Ані подуву вітерця. Під комбінезоном між лопатками в підполковника поповзли струмки поту. "Ех, до річки б оце", — зітхнув підполковник і тієї ж миті відігнав думку, що, за інструкцією, та ще в такий відповідальний момент, аж ніяк не мала права відвідувати підчерепні мозкові звивини підполковника. Десь високо в небі невидимий звідси, але сам стоокий і стовухий меткий супутник, роблячи черговий виток навколо планети, наближався до того району, де перебувала маточна позиція, — на південному сході Східно-Європейської рівнини, через яку текла перша за довжиною річка в Європі (так їм казали на політнавчаннях). Чий він — чужий чи свій — не мало значення, важливо, аби чутливий супутник не зафіксував наземний об’єкт з великою енергонасиченістю.

Вислухавши рапорти про припинення робіт і вжиті заходи щодо маскування об’єкта, підполковник піднявся в машину зв’язку, постояв за спиною в оператора, спостерігаючи за світлою цяткою на екрані локатора — то й був супутник, — і, вийшовши, присів у тіні машини. Тепер бодай і на кілька хвилин можна розслабитись, подумати про щось стороннє, не пов’язане зі службою. А думати є про що. Того дня, як він мав заступити на чергування під знаком чорного ягуара в овальному колі, дружину забрала "швидка допомога". У 37 років Анатолій Михайлович Корж нарешті мав, якщо все скінчиться благополучно, стати батьком. П’ятнадцять років прожив він з Оленою, а дітей все не було й не було. Анатолій Михайлович дуже хотів дитини — сина чи дочку, все одно, хоча, звичайно, краще б сина, спадкоємця і

продовжувача придніпровського роду Коржів. Олена теж багла дітей і марила ними, всі ці роки вона лікувалася, як казали, "по-жіночому". Він щоліта возив її в санаторії на грязі, де лікарі невиразно говорили: надія, звичайно, є, але... Анатолій Михайлович вже й змирився з думкою, що дітей у них, мабуть, не буде, і беріг Олену — він її любив дуже і розлучатися з нею, як дехто йому обережно натякав, не збирався. І ось на п’ятнадцятому році подружнього життя Олена нарешті завагітніла. Щастю Коржа не було меж... Тільки не думав він, що й на пологи дружини йому випаде чергування. Та ще регламент... Чорний ягуар в овальному колі. Взагалі, з ягуарами йому досі щастило, можливо, й цього разу теж...

Плин думок урвала сирена-відбій, що означала: супутник пролетів, усе гаразд.

— Продовжити регламентні роботи! — велів Корж, і все особисте вмить відійшло на другий план.

Та тільки зняли маскувальну сітку й технарі заходилися коло своєї непростої роботи по підготовці ракети до відокремлення її боєголовки, ледве увійшли в ритм, як зненацька машина зв’язку подала сигнал: "Регламентні роботи негайно припинити! Вжити всіх заходів безпеки!"

"Ч-чорт!.. Що вони там намудрували?! — подумки вилаявся підполковник. — Не може ж супутник повернути назад. І другий слідом за першим не піде".

— Регламентні роботи припинити! Натягнути масксітку! — на бігу розпорядився підполковник і майже вскочив до машини зв’язку: — Що тут у вас трапилося?

Сержант-оператор за пультом був явно не в міру стурбований.

— До позиції наближається… об’єкт, — доповів чомусь непевним і від того наче винуватим голосом.

— Який об’єкт?

— Ну… літальний, — пробурчав черговий.

— Як доповідаєте, сержанте?! Ви в армії чи… Що за об’єкт?! Літак? Супутник? Вертоліт? Ракета? Зонд? Чи, може, Баба Яга на мітлі? — ледь-ледь, хоч душу і стисла тривога, підполковник посміхнувся.

— Ні те, ні те, ні те, — затарабанив сержант і, спохопившись, доповів по формі: — До маточної позиції наближається неопізнаний літальний об’єкт. Він не піддається ідентифікації за будь-якими відомими на сьогодні літальними об’єктами — як нашими, так і чужими.

— А-а… дідько б його забрав! Цього ще не вистачало!

Підполковник прикипів до екрана, на чорному тлі якого, щомиті збільшуючись — швидкість у нього, очевидно, колосальна, — виростав і справді невідомий літальний об’єкт у формі груші… Або електролампочки… Або — це як на нього подивитися — витягненої, еліпсоподібної краплі-бульбашки. Може, заблукав чийсь метеозонд? Але швидкість… Вона в нього більша, як у супутника. Непрошений гість тримав курс на маточну позицію. А це вже схоже на напад.

— Перший?! Я — Вісімнадцятий, — вклинився підполковник в екстрену лінію зв’язку і стисло доповів командиру полку про появу невідомого об’єкта.

— Боєголовку від ракети ще не встигли відокремити?

— Ні. Тільки провели підготовчу операцію.

— Добре. — І Перший когось запитав, певно, чергового: — В якій готовності ракета?

— В бойовій, нуль-один, — відповів той. — Готова до пуску.

— Вісімнадцятий, — звернувся комполку до підполковника Коржа. — Дійте згідно з інструкцією. Всім іншим — увага! Всім увага! Говорить Перший. До позиції наближається неопізнаний літальний об’єкт. Оголошую бойову тривогу. Приготуватися до відбиття нападу. Третій, вислати бойові вертольоти. Неопізнаний літальний об’єкт посадити на підході до позиції в контрольній зоні. На випадок відмови останнього на вимушену посадку — літальний об’єкт знищити в повітрі!

Сирена бойової тривоги — хвилина безперервного реву — наздогнала сержанта Пирога, коли він, нічого не підозрюючи, йшов собі тихо та мирно з великим картонним ящиком у руках, прямуючи до госпдвору. Там він збирався нарізати печериць на вечерю — йому, сержанту, це було простіше зробити, аніж рядовим. Що, що, а гриби його відділення любило — лафа! Та й різноманітність вони вносили в небагатий казенний пайок, що складався здебільшого з концентратів та консервів. Взагалі, у навколишніх борах повно білих, висипають вони відразу ж по той бік дроту. Але без дозволу, бодай і на кілька хвилин, залишити зону сержант не зважувався, тому й вирішив обмежитись печерицями, теж делікатес. На задвірках госпдвору, де особовий склад вирощує курей, кролів, свиней і навіть тримає корів, на добре угноєній землі печерички лізли, як з води. Сержант також запланував послати солдата на город по зелень (цибулю та петрушку), і вечеря буде та, що треба. Але все зіпсувала сирена. Кинувши картонний ящик, сержант чимдуж помчав до блок-казарми. І встиг вскочити своєчасно: відділення тільки-но вишикувалось.

— Рівняйсь! — на ходу крикнув сержант. — Струнко! Увага. Бойова тривога! Всім одягнути каски, взяти хімзахист і зброю. Напра-аво, бігом до шафів з хіммайном! Марш!..

Квапливої метушні не було, солдати похапали каски та хімзахист і погупотіли в зброярню, де прапорщик видав кожному по автомату і по два магазини з патронами. За розкладом бойової тривоги командиру відділення подав ручний кулемет Калашникова і теж два магазини з патронами.

— Відділення, — на високій ноті затягнув сержант Пиріг. — За мною! На бойові позиції, де зайняти кругову оборону — бігом! Марш!

І загупотів східцями вниз, у підземелля. У всіх напрямках підземними коридорами бігли солдати, сержанти, прапорщики, молодші та старші офіцери, і кожний займав своє місце згідно з розкладом бойової тривоги. Відділення сержанта Пирога за хвилину й розтануло — солдати повертали на бігу то праворуч, то ліворуч, і кожний, вигулькнувши з підземелля в своєму дзоті, доповідав про вихід на бойову позицію. Всі разом дзоти утворювали кругову оборону матки. Позад дзотів кілька рядів колючого дроту під напругою, попереду, в центрі, за сіткою — похмура споруда № 1. Кожний дзот ледь здіймається над землею, але його сектор обстрілу стикається із сектором обстрілу сусіднього дзоту, всі разом вони й утворювали таку лінію оборони, подолати яку диверсійному загонові противника, якщо він раптом з’явиться, не під силу. Автоматники в дзотах триматимуться стільки, скільки потрібно до прибуття авіації захисту.

Місце сержанта Пирога за бойовим розкладом — дзот-башта в центрі позиції. Вилетівши на башту на одному подихові, сержант відчинив металеві стулки амбразури, сунув у неї ствол кулемета Калашникова, розсунув триногу, щоб він надійніше стояв, поклав магазини з патронами і схопив трубку телефону, що висів у броньовій ніші неподалік амбразури.

— Дев’ятий?! Доповідає Одинадцятий. Бойовий пост згідно з розкладом бойової тривоги зайняв.

— Одинадцятий. Донесення прийняв. Дійте згідно з інструкцією!

Сержант якусь мить потримав трубку біля вуха — лінія зв’язку аж клекотіла, бо всі навперебій доповідали про вихід на бойові пости. Занепокоєний тривогою, сержант повісив трубку і похитав головою. Ну і ну! Хто б міг знати, чим закінчиться його безневинний похід з картонним ящиком за печеричками? Схоже на те, що сьогодні його відділення вечерятиме без грибів. Якщо взагалі вечерятиме. Оце тобі й чорний ягуар в овальному колі!

Але що могло трапитись? Спершу сержант заспокоював себе, що це під виглядом бойової тривоги затіяли навчально-бойову. Приїхало, наприклад, якесь високопоставлене начальство з центру, от командування й вирішило показати йому вишкіл особового складу матки — таке траплялося часто. Та й взагалі, дня не минало, щоб черговий офіцер матки (не кажучи вже за штаб полку) не затівав для тренувань і здачі нормативів якої-небудь тривоги: навчально-бойової, хімічної, повітряної, радіаційної... Або, наприклад, оголосять: "До позиції підлітає тактична авіація противника!" Чи: "Напад диверсійної групи на матку!" І особовий склад замість того, щоб відпочити якусь годину після чергування, змушений займати кругову оборону й складати — вдень і вночі — нормативи, яким немає числа. Але ж сьогодні, по-перше, ніяке начальство не прилітало, бо хто-хто, а він, як начальник КПП позиції, знав би про це одним з перших, а по-друге... Патрони видали бойові. А це означало найгірше; на позицію вчинено напад. Скільки років все було благополучно, і ось треба ж...

Так міркуючи, сержант через прицільну рамку кулемета оглядав з амбразури дзот-башти сектор обстрілу. Перед ним внизу, як на долоні, видно споруду № 1 — дротяні загородження, бетонні плити, відчинений люк шахтного колодязя, замаскований плямистою сіткою, і поруч машина зв’язку. Машина, судячи з того, що повертається антена, працює. Сектор огляду (триста шістдесят градусів) охоплював всю споруду № 1 — за бойовим розкладом кулеметник дзот-башти разом з автоматниками мав захищати її до останнього. Але ворога ніде не видно

— та й звідки він тут міг узятися? Невже це все-таки навчальна тривога? Аби заспокоїти себе, сержант зняв трубку. Серце його неприємно тенькнуло — на лінії зв’язку творилося щось незбагненне. Ясно, тривога не навчальна. Виходить, на позицію таки й справді вчинено напад? Але хто? Чи, може, противник ще на підході до позиції і його не можуть зупинити?

І тут він почув у трубці металевий від напруги голос Першого: "Де бойові вертольоти? Третій, ви відповідаєте головою. Негайно вислати вертольоти!"

— Перший, я — Третій! Вертольоти не можуть піднятися в повітря.

— Що? Що? — Перший почав зраджувати своїй витримці. — Третій? Ви при своєму розумі? Що з вертольотами?

— Виведені з ладу. Причини з’ясовуються.

— Сьомий, говорить Перший. Негайно підняти в повітря ескадрилію бойових літаків. Невідомий об’єкт розстріляти в повітрі! Про виконання доповісти!

Почувши про небо, сержант Пиріг перевів кулемет на 180 градусів — для стрільби по цілях, що низько летять. І побачив те, у що в першу мить і повірити не міг. Над маткою, над самісінькою спорудою № 1 — чепе! Чепе вседержавного масштабу! — завис химерний літальний об’єкт. Був він схожий одночасно на велику грушу хвостиком донизу, електролампу та еліпсоподібну бульбашку. Чітких обрисів об’єкт не мав, його краї то розмивалися, то знову рельєфнішали. Сам він був чорний, з вороним металевим відливом.

Крізь його чорноту густо проступали вогники-жаринки, неначе під попелом жевріла солома. Об’єкт висів над маткою на висоті метрів п’ятдесят-сімдесят. Побувши якусь мить чорним, він зненацька трохи

посвітлів, а тоді раптом налився лимонним люмінісцентним світлом і з низу його, з хвостика, виткнувся тоненький, як нитка, промінчик. Виростаючи на очах, він блискавично досягнув землі й занишпорив там. Лазер? Далі Сашко не став роздумувати і натис клавіш мікрофонного зв’язку з круговою лінією наземних дзотів.

— Відділення, я — сержант Пиріг. Всім слухати мою команду. Над маткою завис чужий, поки що не опізнаний літальний об’єкт. Вступаю з ним у бій. Відділенню, не видаючи своєї присутності, приготуватися до відбиття наземної атаки — на випадок висадки літальним об’єктом диверсійної групи!

Все, що без дозволу з’явиться над маткою, мусить бути негайно знищене — така інструкція! І сержант, не вагаючись більше й миті, дав коротку упереджувальну чергу. Кожна третя куля була трасуючою. Сашко чітко бачив, як вогняні кулі (простих він не міг зафіксувати) пройшли поруч з чужим об’єктом, але той не звернув на них уваги, промінь і далі бігав по землі. Тоді Сашко взяв новий приціл, в центр об’єкта, і почав бити короткими, як справжній ас-кулеметник, чергами з трьох патронів: та-та-та, та-та-та ...

А далі сталося незбагненне. Ледве кулі долетіли до об’єкта, як у того збоку миттєво вигулькнув ще один промінчик світла, і кожна куля, зіткнувшись з ним, відскакувала, рикошетила вбік, як наче промінь був броньовим. Але що то за броня? Кулеметні кулі, як і автоматні, пробивають залізничні рейки, а тут... Відкидаючи вбік кулю за кулею (Пиріг все бив і бив короткими чергами, цілячись в центр об’єкта), промінь швидко наблизився до амбразури дзот-башти. Сашко й збагнути нічого не встиг, як промінчик, спалахнувши на кінці кулеметного ствола, відбив останню кулю, що тільки-но вилетіла з нього, й кулемет замовк. Ствол на очах зігнувся. Більше того, кулемет наче хто вирвав із Сашкових рук і швиргонув убік.

І стало тихо-тихо. Промінь спекотно дихнув Сашкові в лице та груди і зник. Хлопець раптом відчув спустошливу втому, тіло спершу наче

закам’яніло, налилося важенною втомою, а потім — розм’якло і ноги почали підломлюватися. Сержант хотів було дотягнутися до телефонної трубки або до клавіша мікрофонного зв’язку, та руки вже не слухали його й повисли, як перебиті. Перед очима чомусь запурхали (запурхали, наче метелики!) маленькі чорні ягуари, як на перепустці полковника Коржа, немилосердна слабкість паралізувала кожну клітинку його єства.

"Невже я...поранений?" — з трудом подумав сержант, намагаючись якщо не руками, то бодай ліктями зачепитися за підвіконня амбразури, аби втриматись від падіння. Сили його залишали. Сповзаючи вниз, зненацька відчув звук, що нісся звідкілясь із-під його ніг. Вібрувало перекриття дзот-башти, і тут Сашко збагнув: внизу, де перебував основний, підземний караул, у бій вступив станковий кулемет з електрогашеткою: ду-ду-ду, ду-ду-ду... Кожна черга — 25 патронів. Біля станкового чергує його друг (разом навчалися в армійській школі) молодший сержант Льонька Ломов. Він, напевне, зараз і стоїть за станковим. Кулемет потужний, дзот такої міцності, що хіба ракетою при прямому попаданні його візьмеш. Та й молодший сержант не підведе. І від того стало трохи легше на душі.

Та ось знизу донісся гуркітливий брязкіт, наче хто кинув важкий кулемет на бетонне перекриття, і все стихло. Але Сашко, падаючи, вже не міг того збагнути. Останнє його відчуття, зафіксоване усім єством, — страх. СТРАХ, що він помирає... Хлопець хотів було заплакати, але чомусь не зміг і тільки у відчаї крикнув:

— Ма-амо-о...

І здалося йому, що він удома, в своєму селі, що розкинулося на пологих кручах понад Дніпром. І лежить він — маленький-маленький хлопчик — у дерев’яній, потемнілій од часу люльці-колисанці (її змайстрував ще його прадід, дніпровський лоцман Омелько Пиріг), а мама, молода і гарна, ще дівча, гойдаючи прадідівську люльку з сином, що була підвішена у садку під грушею, тихо-ніжно співала, прохаючи

котика-вуркотика не ходити і дитятко не будити... А вкрита біло-рожевим духмяним квітом груша гула-дзвеніла від бджіл, а далеко внизу голубів Дніпро, а кручею, з веслом на плечі піднімався прадід Омелько Пиріг, маленький, сухенький дідок, як і груша, увесь білий, і усміхався рожевими беззубими яснами, лагідно кажучи до Сашка в люльці:

— Спи, спи, правнучку, і не бійся. Я теж якось дуже злякався. Але нічого, дав Бог, витримав. Це як Ненаситець, Дід наш сердитий розніс мій пліт на друзки. Ох і настрахопудився я ж тоді! Але Бог милував, як бачиш — живий. І ти — живи, нашому-бо роду — нема переводу...

"Чому живий? — думає Сашко. — Адже прадід навіки залишився на дні порога. Ревучий його до себе забрав..."

Аж тут раптом завила сирена і проскрипіла металевим голосом:

— Перший?! Доповідає Третій. Ескадрилья не може пробитися до маточної позиції. Вона заблокована невідомим силовим полем...

Обидва кулемети — ручний і станковий, сховані під масивними плитами дзот-башти, — на перших хвилинах бою хтось повиводив з ладу. Вертольоти взагалі не могли знятися, ескадрилья бойових літаків марно кружляла в повітрі на підступах до маточної позиції — потужне силове поле невідомого походження нездоланною стіною перегородило літакам шлях.

І підполковник Корж нарешті все збагнув: НЛО. Неопізнаний літальний об’єкт завис над ракетною установкою, і, очевидно, немає на планеті Земля такої сили, яка здатна була б подолати космічного пришельця. Він всемогутній, його загадкова енергія просто неймовірної потужності і невідома землянам, як і сама його природа чи ті фізичні закони, за якими він діє.

Минали хвилини за хвилинами, а НЛО, наробивши стільки шерхоту, все ще безкарно висів над маткою, обмацуючи її променем, а сам тихо та мирно світився — такий собі безневинний апельсин чи якась різдвяна іграшка, схожа і на грушу, і на електролампочку одночасно, розміром завбільшки з десять-п’ятнадцять метрів.

Прикусивши губу, підполковник спостерігав за НЛО, а в голові роїлися десятки думок, на які він не знаходив відповіді. Що за намір в пришельця? Чому він прилетів не куди-небудь, а саме на секретну позицію ракети стратегічного призначення? І якраз під час регламенту. Що це — збіг обставин чи... І взагалі, НЛО наткнувся на матку випадково чи в нього якась задана мета? І хто він? Ворог? Друг?

— Товаришу підполковник, — виглянув з машини зв’язку сержант-оператор. — Щось почало творитися дивне... Екран локатора згас... Всі прибори перестали діяти... Здається, зникла енергія, і взагалі... Пропав зв’язок. Апаратура в нормі, а зв’язку немає...

— Виклич Першого...

— Та як же я викличу, як немає зв’язку? — зовсім не по-військовому відповів сержант. — Капе мовчить, як відрізане. Навіть з Оперативним Центром не можу зв’язатися. Ми опинилися під ковпаком.

Полковник думав секунду.

— Сержанте! Негайно в машину і роби все можливе й неможливе, аби відновити зв’язок. А я — на капе!

І кинувся до блок-казарми, де був вхід у підземелля. Та через кілька метрів і зупинився, до краю вражений. Здалося, ніби він наткнувся на невидиму стіну, що перегородила йому шлях. Чи справді невидима, чи в нього що з очима і тому він, як муха на склі, не бачить перепони, а тільки відчуває її. Ноги раптом зробилися неслухняними, в усьому тілі

почалося поколювання, з’явилися слабкість і напади нудоти. Все чомусь стало байдужим, захотілося сісти в затінку машини, випростати ноги, склепити повіки і все послати до дідька... І матку, і регламент, і навіть самого себе. Та підполковник зусиллям волі зборов те бажання і зробив крок уперед. Стіна ніби зникла, але його враз охопив неспокій — з голови до ніг. На душі стало так тривожно, як начеб ось-ось мало статися щось неймовірне. Наступної миті відчув страх — всеохоплюючий і всеперемагаючий. Потім до нього приєдналися туга і смертний відчай. Анатолій Михайлович незчувся, як і завив: у-у-уммм, у-у-уммм... Вив, не тямлячи, що з ним коїться і яка сила змушує його те робити, відчуваючи, що йому загрожує безвихідь і туга вперемішку зі страхом. Тремтячими руками заходився видобувати з кобури пістолет, щоб розрядити обойму в невидимого ворога, котрий напевне ж був поруч. Але хоч як силкувався, а розстебнути кобуру так і не зміг — пальці не слухались. Від страху холола спина і бралася кригою, серце, душу наче хто мучив пазурами. Було відчуття, що вже ось зараз, ось у цю мить станеться щось найжахливіше. Тваринний страх підштовхував його до втечі. Куди — не мало значення, аби лише бігти, бігти, бігти. Негайно, цієї миті, доки не пізно. Не бігти, а кинутись наосліп, напролом і щезнути, провалитися бодай і на той світ, аби тільки позбутися страху й відчуття біди, що насувалася на нього...

З машини зв’язку, обхопивши голову руками, вийшов оператор, захитався наче п’яний чи божевільний.

— А-а... мені страшно! — кричав він якимось чужим голосом. — Поря-ту-у-уйте-е...

З трудом переборюючи власне відчуття страху, Анатолій Михайлович, останнім зусиллям волі стримуючись, щоб самому не кинутись світ за очі, підійшов до оператора і надсилу вичавив із себе:

— За-аспокойся... Нам ніщо не за-агрожує... кінця світу не буде. То НЛО випромінює якісь... електромагнітні чи що... хвилі... Вони викликають у нас... людей почуття страху... непевності.

— А-а-а... — не слухаючи його, вив оператор.

— Дай руку, сержанте. Спробуємо удвох пробитися. Треба будь-що дістатися до блок-казарми, там вхід у підземелля. Бетонне перекриття зекранує хвилі космічного пришельця... це нас порятує...

Але сержант, вигукнувши щось безтямне, кинувся бігти у протилежний від блок-казарми бік. Коржу вдалося його наздогнати. Та коли він схопив сержанта за плече, по руці вдарило наче електрострумом. Навсібіч сипонули голубі іскри. Відсмикнувши руку, підполковник завертівся на місці, охоплений болем, відчаєм і страхом. Сержант упав, качався по землі і вив, зриваючи з себе форму. Від нього з тріском розліталися голубі іскорки. Та ось він затих, скручений, — живий чи мертвий, підполковник того не знав, бо й сам у ту мить занімів від страху: промінь НЛО, що був до того непорушний, хитнувся і почав повільно наближатися. Корж засилкувався позадкувати, але невідома воля паралізувала його, і він закляк з широко відкрити очима, спостерігаючи, як невідворотно наближається сліпучо-гарячий промінь. І там, де він пробігав, спалахували й обвуглювалися трава й кущі, а земля шкварчала, диміла й плавилась, перетворюючись у скляні згустки та криваво-рудий шлак...

Ракетна позиція, над якою негадано з’явився неопізнаний літальний об’єкт, була центральною в частині. У підземеллі, на недосяжній навіть для ядерного удару глибині, знаходився Перший — командир полку ракет стратегічного призначення із своїм польовим штабом. В різних місцях того краю полк мав, крім матки, ще й певну кількість ракетних позицій. На кожній з них все було в нормі, там йшло відпрацьоване до найменших дрібниць чергування, а на центральній зчинилося щось досі небувале й нечуване. І — нереальне. Взагалі, поява над маткою неопізнаного літального об’єкта — чепе вседержавного масштабу, коли негайно ставиться до відома не лише головнокомандуючий ракетними військами стратегічного призначення, а й сам міністр оборони, а через нього-президент. (У ті часи гігантська імперія, остання на планеті Земля, вперше отримала свого президента, якому, як покаже час,

судитиметься стати не лише першим, а й останнім — він піде в політичне небуття разом із своєю страшною імперією!).

Але Перший встиг лише оголосити бойову тривогу на всіх позиціях полку, — а раптом і над ними з’являться всемогутні літальні об’єкти? — як несподівано урвався зв’язок. Будь-який: зовнішній, внутрішній, оперативний, запасний, аварійний тощо. Всі лінії броньових кабелів, як по команді, вийшли з ладу. Жодна з рацій не працювала, навіть аварійна. Таке людському розуму — в цьому Перший не сумнівався — було не під силу. Виявляється, неопізнаний літальний об’єкт і справді позаземного походження! До всього ж невідома сила заблокувала підземний командний пункт, одним махом обрізавши його такі, здавалося, надійні комунікації, нашпиговані електронікою. Чергові офіцери матки і самого штабу наче посліпли й поглухли, не знаючи, що зараз твориться як на центральній, так і на інших позиціях полку, не кажучи вже за Оперативний Центр.

Після зв’язку зникла енергія, всі лампи в підземеллі згасли, індикатори приборів завмерли на нулях. По команді Першого оперативний черговий передав код на увімкнення аварійних двигунів. Світло відразу ж з’явилося, та легше від того не стало. Трапилося найгірше з усього, що може трапитися на маточній позиції, котра перебуває в режимі бойового чергування: вимкнувся пульт керування пуску ракети стратегічного призначення.

І Перший зрозумів: у нього в запасі є лише кілька секунд, аби оцінити ситуацію і прийняти єдино правильне рішення. Міркував полковник так: якщо той об’єкт, що з’явився над маткою, і справді космічного походження — то це одне, а коли він — найновіший, невідомий досі нам витвір рук земного противника з-за океану — то це вже зовсім інше. Спинімося на другому варіанті: неопізнаний літальний об’єкт є витвором рук ворога, його мозку і наукового потенціалу. І прилетів він — уявімо, що йому вдалося непоміченим прошмигнути повз всі зони оборони країни, що взагалі нереально, — аби ізолювати і вивести з ладу ракету стратегічного призначення. Щоб вона не змогла

нанести відповідь на ядерний удар противника. Тобто завчасно вивести її з ладу. Хоча... Полк дислокується в глибині країни, що із заходу на схід простяглася на 9,5, а з півночі на південь — на 4,5 тисячі кілометрів і має на своїй території 11 годинних поясів, і все це нашпиговане військовою технікою, що пожирає бюджет країни незгірш фантастичного чудовиська, то коли б на далекому звідси прикордонні що-небудь зчинилося чи бодай було просто запідозрено, Оперативний Центр застеріг би штаб полку і його, командира, в першу чергу. Та й не міг противник винайти і випробувати таку неймовірну техніку, щоб наші не дізналися.

Країна лише на карально-розвідувальні органи щорічно витрачає шість мільярдів рублів — колосальна сума! — тож "компетентні органи" застерегли б правителів із столичної фортеці, укріпленої мурами і баштами ще з князівських часів, що готують для нас за океаном... А Центр мовчав, виходить, у столичній фортеці, в штабах і на прикордонні все гаразд? Тоді НЛО над маткою явище локальне?

Так заспокоював себе Перший, але переконливої відповіді знайти не міг. Не давала спокою думка: а що, коли це початок ядерного конфлікту? А що, коли Центр просто не встиг своєчасно застерегти полк? А що, коли в цю мить невідомі літальні об’єкти противника заблоковують всі інші позиції, аби обеззброїти, паралізувати полк і позбавити його можливості нанести удар у відповідь? А тим часом на країну, яку там, за океаном, величають не інакше, як "исчадием ада", вже летять ядерні ракети ворога?

Не вагаючись більше, Перший велів оперативному черговому викликати оперативну групу штабу полку. Коли озброєні офіцери плече в плече вишикувалися в бункері, Перший встав з-за столу і глухо почав:

— Товариші офіцери! Я зібрав вас у зв’язку з непередбачуваною ситуацією, яка вже переростає в некеровану і критичну, що, в свою чергу, принесе неймовірну біду всій країні. Центральна ракетна позиція полку повністю заблокована невідомим літальним об’єктом, для

боротьби з яким у нас немає відповідних військово-технічних засобів. Ні в нас, ні в нашої країни. Він сильніший за всі наявні на сьогодні досягнення людського розуму, володіє до всього ж, як я розумію, незнаними нам законами фізики. Зв’язок з Оперативним Центром втрачено. На самій позиції зв’язку теж немає. Ні вертольоти, ні ескадрильї літаків не змогли прорватися до матки, щоб вступити в бій з об’єктом. Кулемети вийшли з ладу, вся надія на автоматників і нашу особисту зброю, але в боротьбі з НЛО вони не ефективні. Над маткою продовжує висіти чужий об’єкт, нам не відома причина його появи, як і те, для чого він заблокував матку. Не виключена можливість, що це зроблено з метою ізоляції ракети в момент нанесення противником превентивного ядерного удару по нашій країні. Зваживши все і усвідомлюючи ту відповідальність, що лягає на мене, я приймаю таке рішення: оскільки стаціонарний пульт пуску ракети виведено з ладу, групі А на випадок переростання ситуації в критичну і згідно з інструкцією підготувати ракету до автономного бойового пуску по заданій програмі нанесення ядерного удару по противнику за океаном, і хоч часу в нас немає, товариші офіцери, але кілька секунд на прощання я вам даю. Ми з вами працювали двадцять років плече в плече, мусимо по-людському попрощатися перед тим, що буде далі, коли нас, можливо, вже не буде взагалі... Прощайте, товариші офіцери, дякую вам за багаторічну і вірну службу!.. Ми люди військові і державні, тож мусимо з гідністю зустріти свій кінець... Але перед тим зробити все можливе й неможливе, аби встигнути нанести ядерний удар по противнику за океаном!

Далі відбулося те, що не раз і не двічі, а майже щотижня (здача нормативів) відпрацьовувалося в підземеллі матки. Група А — майор, капітан і два автоматники — приготувалася до здійснення автономного запуску ракети. Тільки раніше це влаштовувалося з навчально-тренувальною метою, для відпрацювання нормативів на випадок захоплення диверсійною групою противника маточної позиції й виведення з ладу стаціонарного пульту. А цього разу група А, звана групою смертників, була задіяна для бойового пуску — вперше за всі роки існування позиції.

Всі четверо йшли спорожнілим коридором, якому, здавалося, не буде кінця-краю, йшли в хімзахисті й протигазах, що вже були ні до чого: попереду автоматник, за ним майор і капітан несли кожний по елегантному і, на перший погляд, такому звичайному кейсі, званому ще дипломатом, замикав групу теж автоматник — теж у хімзахисті й протигазі. На випадок, якщо ракету — не дай, Боже, не дай, Боже! — доведеться запускати в автономному режимі по бойовій тривозі, група А назад вже не повернеться. Вона зникне безслідно як перша-щонайперша жертва ядерної війни, перетворившись на атоми й молекули чи кванти світла.

Біля четвертого блок-посту "смертники" зупинилися. Майор набрав тільки одному йому відомий код на титанових дверях у стіні й відчинив їх. Першим у вузький бічний коридор, ледь освітлений лампочками, пірнув передній автоматник, за ним майор, потім капітан і, нарешті, автоматник. Капітан задраїв за собою броньові двері, закодував їх. Один з автоматників ліг у ніші неподалік дверей, спрямувавши на них ствол автомата.

— Бойовий пост згідно з наказом зайняв, — доповів він майору.

— Діятимеш згідно з інструкцією, — велів майор і далі сказав спокійно і просто: — Будемо сподіватися на краще, хлопче-солдате, але... Одне слово, мать його так!.. Виконуй до кінця свій обов’язок. Маю надію, що ми ще зустрінемось або на цьому світі, або... Ні, як зустрічатися, то краще на цьому... Прощай, сину!..

І все. Група А відрізана від усього світу. Вузьким лазом вона дістанеться до самої ракети, що причаїлася поруч у тридцятиметровому шахтному колодязі. Майор з капітаном підключать — доки вони це робитимуть, їх охоронятиме другий автоматник, — до ракети свої кейси-дипломати з переносним пультом автономного пуску і замруть в очікуванні кодового сигналу. Скільки їм доведеться чекати — а кожна хвилина здаватиметься вічністю, і за одну мить можна посивіти, — невідомо. І якщо трапиться найжахливіше і прийде до кейса-дипломата

закодований сигнал пуску, група А уведе його в пульт, схований в одному з дипломатів, натисне клавіш. Ракета, охоплена пекельним полум’ям, ринеться з шахтного колодязя (випереджаючи її, там, нагорі, заряд пороху, що вибухне, відкине стотонну накривку люка). Тим полум’ям вона все спопелить у шахті — і групу А також. Група А навіть не встигне й почути рев вогняного шквалу, як миттєво перетвориться на кілька жменьок радіоактивного попелу... Це знав і автоматник, котрий на початку коридору лежав у ніші лицем до броньових дверей, вогняний вал дістанеться і до нього, і він вже не втече, якби навіть і захотів, — двері закодовані. Та й куди втечеш, як на планеті Земля таке зчиниться!..

І хлопчина в хімзахисті, вчорашній десятикласник, притискуючи до грудей приклад автомата, готовий був на випадок чого до останнього патрона захищати підхід до групи А. Та коли приготувався, то зненацька для самого себе заплакав, і сльози тихо потекли по його рожевих з підлітковим пушком, щоках — тільки в армії він почав голитися. Добре, що нікого не було поруч, а лице його закривав протигаз, — плакати солдату, звісно, не годиться. Не належить за статутом. А він плакав, бо вперше в його такому короткому житті тривога була не навчальною, а бойовою, і "смертники" з групи А вже могли увести в ракету код на пуск. Плакав, бо десь далеко звідси під голубим і мирним небом з лагідним сонечком над білим світом його чекали мама і кохана дівчина. Про те, що станеться з ними на випадок ядерного катаклізму — а жили вони у великому промисловому місті, яке противник, наносячи удар з ядерних підводних човнів, що зачаїлися в глибинах Чорного моря, знищить у першу мить (двадцять вісім хвилин летітимуть до нього чужі ракети), — він боявся навіть подумати, не те що уявити. За себе не боявся, бо ще не мав досвіду смерті і помирати мав уперше. Але ніяк не міг збагнути і сам собі відповісти на запитання, що пекло його й мучило в ту мить у глибокому, забетонованому підземеллі, затягненого ще й у хімзахист та протигаз (від кого і від чого вони його порятують, як спалахнуть пекельним вогнем разом з ним?!) — для чого він прийшов у цей світ?

Як далі розвиватимуться події, тепер уже передбачити ніхто не міг. Навіть сліпий випадок міг відіграти свою фатальну роль. Та надія (вона, як відомо, помирає останньою) на порятунок ще жевріла. Хоча ракета й підготовлена до бойового пуску, котрий міг статися з хвилини на хвилину, але ні черговий офіцер матки, ні черговий штабу полку, ні сам Перший — самостійно, чи окремо, чи всі разом — запустити ракету, стаціонарно чи автономно, — не могли. Бо кожний з них знав лише частину того страшного коду, підкоряючись якому, ракета вирветься із свого сховку. Та коли б вони — чергові офіцери матки і штабу та Перший — і з’єднали б відомі їм цифри коду, який вони тримали в своїй пам’яті, все одно ракета залишилася б непорушною. Кілька цифр — теж не вирішальних — до того коду повинні були додати засекречені навіть для Першого два працівники Оперативного центру. Але для того, щоб увести цифри коду в автоматичну систему, що захищала від несанкціонованого застосування ядерної зброї, потрібно було цю систему розблокувати, а вже вона, в свою чергу, розблокує пускову установку. А цифри коду розблокування автоматичної системи захисту ракети і самої пускової установки тримали — кожний свою частину головнокомандуючий родом військ та міністр оборони. Якщо вони зведуть — за допомогою технічних засобів це робиться майже миттєво — докупи відомі їм цифри, тоді лише буде — теж миттєво — розблоковано систему, що захищає ракету від несподіваного пуску, і лише потім саму пускову установку. А далі в дію вступив би — через міністра, главкома та Оперативний Центр — сам президент країни.

Тільки в нього був "ядерний чемоданчик". Уперше з’явився він, ще коли імперією одноосібно правили генсеки, зокрема в часи застою, за Густобрового, але система його відпрацьовувалась уже за першого президента. Державний чемоданчик — секретний з надсекретних — був біля нього і вдень, і вночі. Президента, хоч куди б він їхав, невідлучно супроводжувала машина спецзв’язку — її чомусь на жаргоні називали "кнопкою". Обслуговували "ядерний чемоданчик" три високопоставлені, елітні офіцери — для них придумали спеціальну форму — чорного, як і в морських офіцерів, кольору. Двадцять чотири години на добу вони неодмінно були поруч із президентом, завжди в сусідній кімнаті — в

кабінеті, у квартирі, на дачі, в сусідній машині супроводу, в літаку, де вони теж мали своє місце. Вночі спали лише двоє, третій чергував біля чемоданчика. Назва його — "ядерний чемоданчик" або просто "кнопка" — чисто умовна, бо це було спеціальне програмне обладнання, яке дозволяє через супутник вийти на командний пункт Генштабу та на інші резервні пункти військового міністерства. А вже з них і надійде командуванню ракетних військ закодований сигнал на пуск. Перший знав, що президент країни вже якось раз використав свій "ядерний чемоданчик", коли дав команду на Камчатку запустити ракету стратегічного призначення — на щастя, з метою відпрацювання того самого чемоданчика, тож ракета полетіла з навчально-тренувальною метою без ядерної, звичайно, боєголовки... Чемоданчик було відпрацьовано, і ось не виключена можливість, що президентський "ядерний чемоданчик" запрацює по-справжньому. Поки що рятувало (а може, навпаки, поглиблювало трагедію) тільки те, що з Оперативним Центром все ще не було зв’язку. Ракета стояла вже в режимі автономного пуску, група А чекала в підземеллі або коду, починаючи від президента країни і закінчуючи черговими офіцерами матки, або...

Хвилини тяглися нестерпно повільно.

Перший, крокуючи бункером, палив сигарету за сигаретою: все, що треба зробити, він зробив, кого треба задіяти, він задіяв. Розумові центри матки і штабу полку роблять все можливе й неможливе, щоб відновити зв’язок з Оперцентром. І вони його відновлять — на крайній випадок відкритим текстом за допомогою авіації. Це — на крайній випадок. Крім того, за інструкцією, якщо несподівано урветься зв’язок з маткою чи штабом того чи того ракетного полку, туди негайно спецлітаком вилітає спецбригада вищих чинів Оперативного Центру — вона вже, напевне, в дорозі, себто в небі, і прибуде з хвилини на хвилину. І якщо вона дасть команду, попередньо зв’язавшись з президентом, запускати ракету, група А її запустить ціною власних життів. А поки що, вирішив про себе Перший, треба будь-що спробувати встановити контакт з неопізнаним літальним об’єктом і дізнатися, чого

хочуть космічні — якщо це космічні — гості? Можливо, пощастить усе вирішити миром й уникнути лиха?

Раптом почувся зумер на пульті — вперше за останні двадцять сім хвилин. Спалахнули лампочки індикаторів. В комполку наче що мертве ожило в грудях.

— Перший, говорить Третій. — В оперативного чергового матки рівний і спокійний голос. — Щойно відновився зв’язок з машиною регламентної групи під знаком чорного ягуара в овальному колі. Вона перебуває в зоні споруди № 1. На зв’язку командир групи чорного ягуара підполковник Корж.

— Перший, я — Сьомий. Доповідаю: ВОНИ ставлять умову. — Слово "вони" підполковник виділив голосом.

— ВОНИ таки й справді космічного походження?

— Так.

— Ви вступили з НИМИ в контакт?

— Так. Хоча точніше — ВОНИ зі мною.

— Гаразд, це вже краще. В чому полягає ЇХНІЙ ультиматум?

— Це не ультиматум, а розумна пропозиція. ВОНИ розблокують і негайно залишать матку. Відразу ж відновляться всі лінії зв’язку. Непрохані гості дуже занепокоєні, що наша ракета стратегічного призначення вже підготовлена до бойового пуску в автономному режимі. Хоча це їм нічим не загрожує, та все ж ВОНИ стривожені... Що можуть стати причиною ядерного конфлікту на планеті Земля.

— Ми теж занепокоєні, щоб такого конфлікту не сталося. Але як НЛО потрапив на матку?

— Його увагу, як він ішов на посадку на планеті Земля, привернула зона підвищеної енерго— і радіаційної насищеності. Тобто наша матка. Коли ВОНИ збагнули, що це таке і куди вони потрапили, було вже пізно — ми зчинили тривогу. Ситуацію ВОНИ оцінили як критичну, адже ми могли їх сприйняти за ворога з протилежного боку океану і нанести по ньому удар. Щоб цього не сталося, енлонавти і заблокували матку. Дайте відбій на автономний пуск ракети, ВОНИ знімуть блокаду і залишать нас. — Голос Коржа потонув у тріску.

— Алло, ви мене чуєте, Анатоліє Михайловичу? — занепокоївся Перший. — Алло, чорний ягуар, де ви? Ви мене чуєте?

— Так... — по хвилі, — ВОНИ теж...

— Я — Перший, командир полку, приймаю їхні умови. Даю відбій на автономний пуск ракети. Група А повернеться в штаб. Але хай ВОНИ розблокують оперативну лінію далекого зв’язку.

Замість відповіді на пульті спалахнула червона лампочка, почувся низький зумер.

— Перший слухає. — Комполку натис клавіш.

— Говорить Нуль-Два.

Комполку нарешті — вперше за останні тридцять хвилин — полегшено перевів подих: зв’язок з Оперцентром відновлено.

— Що у вас трапилося, Перший? Тридцять хвилин з вами не було ніякого зв’язку. Ми задіяли групу швидкого реагування, вона вже в повітрі. З сусідніх полків до вас летять десантні бригади із

штурмовиками — їх ми задіяли на всяк випадок, будучи вже майже впевнені, що вас захопили диверсанти. Про факт відсутності зв’язку з вами повідомили головкома, а він, у свою чергу, — міністра оборони і президента. Група, що обслуговує "ядерний чемоданчик" президента, приведена в бойову готовність. Ще б пара-друга хвилин вашого мовчання — і не знаю, що б сталося. Чекаю вашої доповіді, що у вас трапилося, Перший?

— Я — Перший. Прошу хвилину часу, дам відбій групі А і доповім Опер-центру про ситуацію, що сталася на матці.

Над силу переборюючи напади нудоти й слабкості, що сковувала тіло, підполковник Корж вибрався з машини зв’язку і зробив кілька непевних кроків до сліпучо-гарячого променя, що "чекав" його.

— Усе гаразд, — сказав він, поглядаючи то на промінь, то на оранжевий апельсин, що висів над маткою. — Перший дає відбій на автономний пуск ракети. Але ВИ повинні негайно нас залишити: позиція ракети стратегічного призначення з бойовим чергуванням — не місце для встановлення контактів між землянами й інопланетянами, бодай ВИ й наші брати по розуму.

— На жаль, вся ваша планета ще не готова до зустрічі космічних братів по розуму. Ми прилетіли до вас передчасно — може, й на кілька десятиріч, а може, й на століття.

Це озвалися ВОНИ, з оранжевого апельсина.

— Ви — не гуманоїди? — дивлячись на апельсин, запитав Корж.

— Ні. Але це не має принципового значення. Наша цивілізація розумних створінь пішла іншим, відмінним від вашої планети, шляхом. Але не це головне.

Їхній голос підполковник чув ніби в своєму мозку. "Телепатична передача інформації від одного суб’єкта до іншого?" — подумав він, і ВОНИ це підтвердили. Зникло електромагнітне поле чи якісь коливання, що стільки завдали йому болю. Підполковник відчув себе значно краще — наче гора з пліч спала. Почуття страху зникло ще раніше, а тепер розвіявся й гнітючий настрій. Корж вільно зітхнув, і так йому захотілося — до болю, до щему в серці — побачити зараз Олену. Хоч одним краєчком ока...

Тієї ж миті світло-гарячий промінь хитнувся, побіг угору й застиг на рівні трьох-чотирьох метрів од землі, відразу ж в нього на кінці виникла голуба куля, завбільшки з екран телевізора. Анатолій Михайлович не встиг і збагнути, для чого вона, як на ній з’явилося жіноче обличчя. Придивившись до нього, він радісно крикнув:

— Олено?.. Ти?.. Звідки?.. Як твоє здоров’я? Стан?

Олена нічого не відповіла, тільки усміхнулась йому — чомусь злякано і в той же час ніби радісно. Він бачив дружину чітко, як начеб вона й справді була поруч. Але тут на її обличчі промайнула гримаса болю і дружина зникла, а голуба куля згасла і наче розтанула. І тут знову озвалися ВОНИ, з оранжевого апельсина:

"Через кілька ваших земних хвилин у неї почнеться акт пологів. Але ти не хвилюйся, чорний ягуаре, все закінчиться добре. Твоя дружина народить маленьку людину, звану у вас дітьми. Конкретно — хлопчика. Твій син вже зібрався в дорогу, що веде в білий світ вашої планети. Ось тільки чи знайдеться для нього місце на вашій планеті?

Підполковника охопила тривога.

"Невже нас, землян, чекає біда?"

"Бути біді чи ні — залежить від вас самих, аборигени планети із самоназвою Земля. Смертельну загрозу для самих себе ви самі й створили. Не можна за ідеї мертвого вождя, мумія якого лежить у вашій столиці, погрожувати іншим, у яких ідеї трохи не такі, ядерними боєголовками. А втім, це вже у вас називається... втручанням у ваші внутрішні справи. Ви на тих, хто живе по той бік океану, націлили свої ракети, а вони на вас. Тому ми й не ризикуємо вступати з вами в контакт — щоб не стати причиною ядерного конфлікту і, взагалі, щоб не ставати на будь-чий бік. До всього ж ви, земляни, ще не досягли такого рівня відповідальності за долю планети і всього людства, такої свідомості й моралі, щоб ми могли поділитися з вами тією енергією і тими знаннями, якими володіємо. Це небезпечно для вашої планети, адже ви поки що на планеті не люди, не земляни, а — вороги, котрі перебувають у двох різних таборах. Подібне ми пережили ще сто тисяч років тому. І нині ми на своїй планеті живемо однією сім’єю. Хоч між собою ми різні й не схожі, але ми діти однієї розумової цивілізації, однієї планети і одного сонця. У вас теж всього лише одна планета. А до найближчого осередку розуму в Космосі відстань така, яку ви не подолаєте і в далекому майбутньому. Прощайте, розумні істоти із самоназвою ЛЮДИ!"

Скорочуючись, світло-гарячий промінь помчав угору, досягнув оранжевого апельсина і зник. Хитнувшись, апельсин нечутно поплив над маткою, потім над верховіттям сосон по той бік позиції і наче розтанув у надвечірньому небі, перетворившись у крихітну цяточку. А потім і вона зникла.

І десь здалеку, мабуть, долаючи немислимі космічні простори, до підполковника долинув ледь чутний, наче шепіт, голос і забринів у його душі живлющим теплом:

"Людино війська, під кодовим знаком чорного ягуара в овальному колі!.. Ти вже батько... Ти вже батько... Вітаємо. Ти вже маєш маленьку людину, звану у вас сином. Але зроби все, щоб на планеті Земля йому знайшлося місце... І хоч трохи щастя..."

Корж хотів було піднятися в машину зв’язку й доповісти Першому про результат контакту, як в очах раптом спалахнув пекучий біль. Анатолій Михайлович поспіхом притис руки до лиця, намагаючись затулити ними очі, але ноги підломилися. Втрачаючи свідомість, важко впав на правий бік...

Перше відчуття було, що він лежить у човні на спині. Злегка погойдуючись, човен пливе рікою. Приїжджаючи до батьків у відпустку, Анатолій Михайлович неодмінно перший тиждень присвячував роботі (її в хаті та в дворі немолодих батьків набиралося чимало), а, впоравшись, на другий тиждень брав вудочки і йшов до Дніпра, де його терпеливо очікував старенький батьків човен. Коли не клювало чи хотілося ні про що не думати, а лінькувато полежати, стелив у човні надувний матрац, лягав на спину і задивлявся у високе та дзвінке придніпровське небо...

Нарешті він виринув з небуття. Ще не знаючи, де він і що з ним, Анатолій Михайлович сперся на лікоть, з трудом — все тіло сковувала слабкість — звівся. І побачив себе на носилках. Солдати, котрі їх несли, були в касках, з автоматами і згортками індивідуального захисту. Виходить, бойову тривогу ще не відмінили?

Вхідні ворота маточної позиції навстіж відчинені, певно, його несуть до вертольотного майданчика, що був неподалік позиції.

Вечоріло, сонце вже пірнуло за бори, дзвеніли перші комарі.

Над маткою кружляло кілька винтокрилих металевих бабок в сіро-зелених камуфляжних плямах — напевно, це прилетіли штурмовики із спецзагону відбивати матку в диверсантів, але потреба у них відпала і їм не дали дозволу на посадку.

Солдати, котрі його несли, зупинилися на підході до майданчика. На ньому тільки-но сів (лопаті гвинтів ще повільно крутилися) сіро-зелений, в маскувальних плямах бойовий гелікоптер. Відчинилися двері, пілот

опустив трап. Першими вийшли два автоматники і стали обабіч трапа, по якому вже спускалася група старших офіцерів. Їх зустрічало кілька офіцерів з особового складу матки. Вони з хвилину поговорили між собою, а тоді двоє прибулих підійшли до Анатолія Михайловича, старший за званням, злегка нахилившись до носилок, відрекомендувався:

— Командир групи швидкого реагування Оперцентру полковник Пахомов. Прибули для розслідування інциденту на матці. Як ваше здоров’я і самопочуття, чорний ягуаре?

— Будемо вважати, що для мене все загалом скінчилося благополучно, — стримано відповів Корж. — А ось як для матки та її особового складу — ще не знаю.

— На щастя, теж усе гаразд. Хоча даним питанням буде займатися спеціальна група, створена главкомом, — інцидент у вас трапився не вельми приємний. Тоді, очевидно, будуть бесідувати і з вами.

— Що зі мною бесідувати?

— Е-е, не кажіть, підполковнику, не кажіть! Ви найбільше контактували з космічними пришельцями. А поки що — видужуйте. Два кулеметники, ваш оператор і ви зараз будете відправлені в госпіталь для обстеження та лікування.

— А з регламентом як?

— Після того, як група експертів скаже своє слово про наслідки ситуації, що відбулася на цій позиції, регламент продовжимо.

— Знак чорного ягуара буде замінено іншим?

— Звичайно, адже так має бути за інструкцією. Знак змінюється щотижня, в екстренних випадках і частіше. Але чому це вас так цікавить, підполковнику?

— Не знаю... мабуть, тому, що я вже встиг звикнути до чорного ягуара. Особливо, враховуючи те, що сталося на матці.

— Регламент буде продовжено і доведено до завершення. До речі, знайомтесь. — Полковник повернувся до свого супутника. — Майор Сомов.

— Мені доручено замінити вас, товаришу підполковнику, на регламенті. — В майора був густий бас, що так не пасував до його далеко не дебелої статури.

— Виходить, у шахту знову поставлять ракету з ядерною боєголовкою на бойове чергування? — чи запитав, чи зітхнув Корж.

— А як же... інакше? — здивувався майор.

— Це небезпечно для роду людського, — ні до кого конкретно не звертаючись, а швидше в простір, мовив підполковник.

— Ми, військові, покликані перш за все дбати про безпеку нашої країни, — тоном нотації відповів полковник Лахомов.

— Облиште, полковнику, — поморщився Корж. — Я це і сам знаю незгірш за вас. Але коли загроза нависне над усією планетою, дбати про безпеку власної країни буде вже пізно.

— Щодо захисту всієї планети, то подібні питання — поза компетенцією моєї служби, — сухо відповів полковник. — А в мене для вас приємна новина, Анатоліє Михайловичу: кілька хвилин тому, перед посадкою гелікоптера, борт отримав радіограму, що у вас народився...

— Син? Я знаю. Спасибі.

— Звідки ви знаєте? Лінія зовнішнього зв’язку з маткою запрацювала лише кілька хвилин тому.

— Про народження сина сказали ВОНИ, залишаючи матку. Полковник насторожився.

— Ви вступали з НИМИ в контакт? Цікаво, цікаво...

Анатолій Михайлович промовчав, склепивши повіки — знову почали нестерпно боліти очі. Тому відповів, не розплющуючи очей:

— ВОНИ... розумієте, ВОНИ так по-справжньому і не зважилися вступити з нами, землянами, в контакт. Бо ми, люди, націлили одне на одного ядерні боєголовки.

— Мене дивують ваші погляди, підполковнику, — спохмурнів Пахомов. — Залишити країну без ядерного щита? Ви це маєте на увазі? Адже вороги...

— В тім-то й лихо, полковнику, що ми не земляни на планеті Земля, не люди родини гомінід, а — вороги... Який жаль.

— Ви заражені загниваючим пацифізмом! — обурливо вигукнув Пахомов. — Виявляється, ви... А ще — член партії! Я змушений буду повідомити куди слід про ваші химерні... е-е... погляди.

— Повідомляйте, — незворушливо відповів Корж. — Зрештою, у мене сьогодні найкращий день — народився син.

Коли його занесли до вертольота, там уже стояло кілька носилок. На крайніх лежав русочубий знайомий юнак.

— А-а... сержант Пиріг? — упізнав його підполковник. — Як самопочуття, земляче?

— Приходжу до тями, товаришу підполковник, — намагаючись бути бадьорим, відповів сержант. — Взагалі, я міг би й на матці відлежатись день-другий, лікарі наполягли на негайній госпіталізації й обстеженні.

— Лікарів треба слухатись, — промовив підполковник, думаючи своє. І по хвилі, похвастав, ні до кого конкретно не звертаючись: — А в мене синок народився... Нарешті і я став батьком. Придніпровському роду Коржів не буде переводу.

— Вітаємо вас, товаришу підполковник! — хором озвалися з носилок.

— Спасибі, хлопці. Як вийдемо з госпіталю, неодмінно запрошу вас до себе. На іменини сина. І на день його янгола... Якщо тільки він у нього є. А мусить бути, — по хвилі говорив наче сам із собою. — У кожного з нас має бути свій янгол-охоронець. І Бог — один на всіх.

Почувся рев моторів, вертоліт затрясся, відірвався від майданчика і якось боком, боком почав набирати висоту. Анатолій Михайлович, здається, невдовзі задрімав чи просто склепив повіки, бо в очах час од часу спалахував різкий біль, який буває, коли необережно надивишся на дугу електрозварювання.

Вертоліт набрав висоту і далі летів плавно, тільки час од часу його дрібно трясло, і машина тоді мов би провалювалась вниз — у повітряні ями потрапляла. Сашко, переборюючи кволість, що все ще гніздилась у всьому тілі, звівся на носилках. До ілюмінатора тягтися було далеко, тож заглянув в один з отворів для стрільби з автомата і побачив — вертоліт саме робив віраж — далеко внизу вогні. Тут, у піднебессі, ще було світло, а там, унизу, вже господарювали вечорові густі сутінки, зверху світліші, знизу чорніші — то місто вже й запалило вогні. І Сашкові здалося, що там, унизу, тече вогнями ріка його дитинства, та ріка, на

дні якої біля порога із загрозливим ймменням Ненаситець, що вже давно залитий водами Дніпрогесу, навіки залишився його предок, веселий життєлюб лоцман Омелько Пиріг. Прадід далеко-далеко звідси лежить на дні великої ріки, а бач, приходив до Сашка, як він упав у блок-казармі, вражений променем НЛО. Чи не тому прадід приходив, що Сашко мусить жити, попри все жити, аби продовжити рід Пирогів, а отже, й рід людський?

— Чи знайдеться йому все-таки місце на планеті Земля? — зненацька почулося із сусідніх носилок.

— Ви щось запитали, товаришу підполковник? — перепитав Сашко.

— Сина свого згадав, то й запитав. Тільки не знаю, кого, — підполковник помовчав. — І не знаю, хто мені відповість. Та й чи взагалі відповість?..

— А я, товаришу підполковник, навіть радий, що в госпіталь потраплю, — не слухаючи його, торохтів сержант.

— Що ж тут доброго — в госпіталь потрапляти? — здивувався Корж.

— Так лафа, товаришу підполковник! Як пощастить, то, мо’, й цілий тиждень посачкуємо в палаті. А там... годують, не смикають тебе, як у дурдомі, гарненькі медсестри! Ех!.. і цілий тиждень — ні тобі стройових, ні тактичних занять, ні тобі бойового чергування під знаком чорного ягуара. І, головне, можна спати хоч і до восьмої ранку! Правда, чудово?

— Правда, — зітхнув підполковник,

— А скільки віршів напишу в госпіталі! — торохтів далі сержант. — Що не кажіть — лафа непередбачена, самим Богом послана!

— Ти й вірші пишеш, сержанте?

— Еге, в армії напишеш! Як кажуть, доженуть та ще дадуть! А як почнеться бойове чергування, то й рідну матір забудеш. Я вже розпочав один вірш, та все ніяк не можу його закінчити. Тільки й удалося скласти два рядки.

І життя в нас другого немає,

І планета на всіх в нас одна.

— Гарні рядки, сержанте. Майже символічні.

— Правда? — схопився сержант. — Я в госпіталі його неодмінно допишу, там лафа цілий тиждень буде.

Але тижня у них вже не буде.

Рівно через три дні всіх, хто тою чи тою мірою контактував на маточній позиції з НЛО, чи зазнав од нього травм, чи бодай спостерігав його, чи злякався, чи був ним захоплений, — всі рівно через три дні будуть негайно звільнені з рядів армії: рядових комісують як буцімто фізично непридатних для несення військової служби (щось у їхніх молодих та здорових організмах раптом повиявляють), а офіцерів відправлять у відставку — "щоб не розкладали армію своїми панічними розповідями про нібито непереможну міць так званого НЛО і тим самим не знижували стійкий моральний дух та марксистсько-ленінський гарт наших захисників Отєчєства", так буде сказано в секретному наказі.

— Яка лафа! — геть розгублено казатиме сержант Олександр Пиріг кожному стрічному. — Уявляєш? На цілих вісім місяців мене раніше відправляють на дембіль! Мабуть, за зразково-показову службу!

А перед гарненькими госпітальними медсестрами Сашко, ставши в позу, ефектно процитує-продекламує кілька фраз, вичитаних ним з

якогось роману: "Настрій у барона Нольде був пречудовий. Така лафа! Поза чергою — в тил, та ще й напередодні наступу!"

Але навіть попрощатися з відділенням йому, молодшому командиру, не випаде — воно днем раніше вилетить гелікоптером на матку — на все те ж бойове чергування, якому, здається, ніколи не буде кінця-краю.

Інженера технічної служби підполковника Коржа буде не тільки відправлено у відставку, а й згодом виключено з партії — за, як буде сказано в рішенні, "пораженческий настрій, що в нього виявився після випадку з т.з. НЛО, та за гнилі, буржуазно-ліберальні пацифістські ідеї, що ними під. Корж заразився після випадку на матці, адже звідтоді він засуджує будь-які війни, незалежно від їхнього характеру, тоді як марксизм-ленінізм розрізняє війни справедливі і несправедливі..."

Йому не дописали в особовій справі, що таке за марксизмом-ленінізмом війни справедливі і несправедливі, бо він не захотів на бюро обкому їх слухати.

— Я не бачу здорового глузду в тому, щоб, коли тобі на голову падатимуть ядерні боєголовки, радіти, що вони падають під час так званої справедливої війни, — заявить він на прощання.